

NM 48/1953

MB

16979

BESZÉLŐ KÉPEK

A III. MAGYAR
KÉPZŐMŰVÉSZETI
KIÁLLÍTÁS

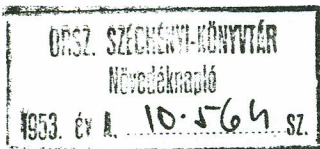
KIADJA

A NÉPMŰVELÉSI MINISZTERIUM MEGBIZÁSÁBÓL
A MAGYAR FOTO DIA-OSZTÁLYA
BUDAPEST, 1953

TANACSADÁS a diafilm vetítéséhez

1. Az előadás előtt a szöveget legalább kétszer hangosan olvasuk el. (Tagoltan olvassunk és ne hadarjunk.)
2. Alkalmazzuk a váltott felolvasást. (Egyik kép szövegét férfi, a másik kép szövegét nő olvassa.)
3. A szövegrész utolsó szavánál a felolvasó koppantson és a következő kép fordítása csak ezután történjék.
4. A vetített szöveget is olvassuk fel.
5. A vetítőgép kezeléséhez útmutatást nyújt a technikai „Útmutató”.

Ez a diafilm önálló vetítésre alkalmas.



Felelős kiadó: A Művelt Nép Könyvkiadó igazgatója
Megjelent 3000 példányban

A III. Magyar Képzőművészeti Kiállítás művészeink 1952-ben készült alkotásait mutatta be. A dolgozók tízezrei tódultak a kiállítás idején a budapesti Múcsarnokba, hogy ezekben a művekben gyönyörködjenek. A kiállítás nagy sikere arról tanúskodott, hogy a művészet dolgozó népünk számára fontos üggyé vált.

A kapitalista országokban a művészet a kiváltságosoké. Nagyon jól tudják a kizsákmányolók, a népek elnyomói, hogy az igaz művészet felvilágosító munkát végez a dolgozók között. Eppen ezért arra törekszenek, hogy a tehetséges, becsületes művészeket elszigeteljék a munkásosztálytól és a parasztságtól. Műveiket nem engedik a nyilvánosság elé. Sorsuk legtöbbször létbizonytalanság, nyomorúság.

Nem így van ez nálunk. A mi alkotóink élete szabad, és nyíltan szólhatnak népünkhöz. A Kossuth- és Munkácsy-díjak, s az egyéb kitüntetések százai bizonyítják azt a rendkívüli megbecsülést, amiben népi demokráciánk részesti őket. A legnagyobb megbecsülés népünk szeretete, érdeklődése. A kiállítás vendégkönyvébe írt sokezer nyelvi bejegyzés és vélemény azt tanúsítja, hogy népünk izlése, művészi igénye, hozzáértése rohamosan fejlődik. Ezekben a sorokban munkások és parasztok, a legkülönbözőbb foglalkozású dolgozók mondták el véleményüket a látottakról, komoly segítséget nyújtva ezzel művészeink fejlődéséhez, hiszen igazi művész csak az az ember lehet, aki tehetségét és tudását a néppel való közösségben fejleszti.

A szocialista művészet a néphez szól. Mintaképe a Szovjetunió nagy szocialista képzőművészete, amely a nép életét, harcait tükrözi, akár a múltat ábrázolja, akár a jelent. Az ilyen művészi alkotások megismertetik velünk erényeinket és hibáinkat s éppen ezért nélkülözhetetlen segítőtársaink abban, hogy különb emberek legyünk, hogy boldogabb legyen az életünk.

Az ilyen művészi alkotásokban gyönyörködünk, az ilyen alkotások felfrissítik erőnket, megerősítenek bátor elhatározásainkban, növelik bizalmunkat az életben, saját erőnkben, képességeinkben, kezdeményezéseinkben.

A kiállítás gazdag anyagából a legérdekesebb, legjelentősebb művek közül mutatunk be néhányat. Nézzük meg először a kiállítás azon alkotásait, amelyek történelmünk eseményeit vetítik

elénk. Képzőművészeink a múlt dicsőséges hagyományainak fel-
elevenítésével lelkesítenek bennünket a szocialista jövőért vívott
harcban.

1. **Dózsa György.** Szabó Vladimír Kossuth-díjas művészünk raj-
zán a magyar nép szenvedésteli múltjának egy megrendítő
jelenetét látjuk.

A nagy parasztvezért és forradalmártársait kivégzésre
vezetik. A kép jobboldalán a háttérben már füstölög a mág-
lya, hóhérlegények izzítják Dózsa György számára a vastró-
nust.

A szörnyűséges kivégzés rendezői, a bosszúért lihegő
nemes urak tivornyázva, röhögve, kaján kegyetlenséggel
figyelik megláncolt áldozataikat. A szerzetespapok isten nevé-
ben szentesítik a készülő gyilkolást.

A hősök arcán nyoma sincs a félelemnek. Akár a harcok-
ban, ebben a végzetes órában is kemények, rettenhetetlenek.
Dózsa és küzdőtársai a nép legyőzhetetlen erejét példázzák.

2. Ugyanezzel az erővel találkozunk a magyar nép történelmé-
nek egy másik jelenetében. Az egrí várat a százsoros török
túlerővel szemben hősiesen védő bátor nőknek és férfiaknak
állít emléket Tar István bronzba öntött domborműve, amelyet
a győzelem 300. évfordulóján az egrí vár falában helyeztek
el.
3. A költő és hadvezér **Zrinyi Miklósnak**, nemzeti függetlensé-
günk nagy harcosának lendületes lovasszobrát Somogyi
József mintázta meg.
4. **1848. március 15.** a címe Konecsni György Kossuth-díjas mű-
vész festményének, amely a forradalom elindulásának pillá-
natát kelti életre. Elérkezett a napja, hogy Dózsa György
népének kezéről és lábáról lehulljanak az évszázados bilin-
csek. A pesti nép újjongó lelkesedéssel hallgatja Petőfi Sán-
dort, a nagy költőt, a pesti forradalom vezérét, aki a Nemzeti
Múzeum lépcsőjén a Talpra magyart szavalja. A forradalmat
ünneplő tömeg feje fölött a viharos tavaszi ég felhőit fény-
özönnel töri át a nap.
5. A elmúlt esztendőben került felállításra az Országház előtti
téren **Kossuth Lajos** hatalmas bronzszobra. A kiállításon kicsi-
nyített mása szerepelt. A szabadságharc vezérének nagy-
szerű alakját Kisfaludi Strobl Zsigmond Kossuth-díjas szob-
rászművész úgy ábrázolja, amint harcba szólítja a magyar
népet. Szemben a múlt eltorzított, mélabús, kétségbeesett
Kossuth ábrázolásával ez a szobor méltó, igaz emléket állít

Kossuthnak, Úgy örökíti meg őt, ahogyan népünk szívében él. A szabadságharc ügyéért felkelő magyar nép lelkesedését, összefogását, elszántságát kifejező mellékalakokat Kocsis András és Ungvári Lajos szobrászművészek mintázták meg.

6. Demjén Attila, Munkácsy-díjas festőművész képe **Gábor Aront** ábrázolja, a negyvennyolcas szabadságharc nagyszerű alakját, aki harangokból rézagyúkat öntött Kossuth nemzeti hadseregének. A festmény az ágyút görgető munkások erőfeszítésében megkapóan érzékelteti a nemzeti szabadság győzelméért feszülő elszántságot.
7. **Aratósztrájk 1894-ben.** Breznay József és Mácsay István közös festményét a nemzet Munkácsy-díjjal jutalmazta. A kismimizett aratómunkások jogos követeléseik teljesítését kérik számon a földesúr intézőjétől. Két tábor áll egymással szemben, összecsapásra készen. Pillanatnyilag még a hintón gubbasztó, a csendőrszuronyok védelmében meghúzódó földesúr kerekedik felül. De az aratómunkások elszánt arca és tömörülő soraik már a vihar előszelét jelzik, amely elkerülhetlenül el fogja söpörni az urakat hajcsáraikkal együtt. A képnek ezt a mondanivalóját hangsúlyozzák ki az égen gomolygó viharfelhők és a viharelőtti tűző napsütés, amely fenyegetően élessé teszi a fényeket és az árnyékokat.
8. **Marx és Engels** a tudományos szocializmus megteremtői. Makrisz Agamemnon — hazánkban élő emigráns görög szobrászművész mély átérzéssel, nemes egyszerűséggel formálta meg a nemzetközi munkásmozgalom alapítóinak képmását. Arcukról harcos emberszeretet, erő, bölcsesség sugárzik.
9. Személyes élményei alapján festette meg Bán Béla festőművész **Illegális megbeszélés a budai hegyekben** című képét. A festmény a magyar munkásmozgalom bátor, fiatal harcosainak állít emléket, akik a kirándulás ürügye alatt tartották titkos megbeszéléseiket. A kép középpontjában álló ifjú talán éppen a magyar dolgozók elnyomatásáról beszél vagy éppen Sztálin elvtárs vagy Rákosi elvtárs tanításait magyarázza lelkesen figyelő hallgatóinak.
10. Felszabadítóink, a szovjet nép hős fiai, leányai otthonuktól, szeretteiktől messzeszakadva, hosszú, kemény harcokban vívták ki a győzelmet. E melegszívű, de a harcokban rettenhetetlen, erős katonák megjelenítése Mikus Sándor Kossuth-díjas domborműve, amely a nagy Sztálin budapesti szobrának talapzatát díszíti.

11. **A Békét és szabadságot hoztak** című festmény alkotója Ek Sándor Kossuth-díjas művész, maga is a szovjet hadsereg főhadnagyaként tért haza Magyarország felszabadítására. Egyéni élményein keresztül ábrázolja a budapesti dolgozók örömét, amellyel a felszabadító Vörös Hadsereget fogadták.
12. **Felszabadulás.** Mikus Sándornak a Sztálin emlékműhöz készült domborműve, amelynek egyik részletét már az imént láttuk — itt a szovjet hadsereg győzelmének nyomán hazánkban kisarjadt új életet jelképezi. Figyeljük meg, hogy néhány alakkal milyen tömören ábrázolja a művész életünk legjellemzőbb vonásait. A gép új erős iparunk alkotása, a falu segítője — dolgozóink megbízható, hű barátja. Mellette munkájukról, terveikről beszélgetnek, új életünk, új típusai — öntudatos, egészséges, derűs emberek. Idősebb és fiatalabb munkás és paraszthalakok csoportjai a munkás-paraszt szövetséget, új életünk alapját fejezik ki. A férfiak közé természetes egyszerűséggel, az egyenrangú társ biztonságával illeszkednek a traktorista, a fiatal parasztlány, az ifjú diáklány figurái. A dombormű jobbszélén a diáklány mellett még egy ifjú értelmiségi: mérnök vagy agronómus. Mindketten a nép gyermekei. Népünk már a tudás minden kincsét birtokába veszi, ezt érzékelteti a kezében könyvet tartó parasztember és odébb a fiatal munkás alakja.
13. **Hengerész** a címe Kisfaludy Stróbl Zsigmond Kossuth-díjas művész alkotásának. A hengerész arca nagy figyelmet és odaadást, nagy elszántságot és akaratot fejez ki. Ilyenek a békés szocialista építés igazi harcosai, a hétköznapiak hősei.
14. **Munkamódszerátadás a réselőgépnél.** Vidai-Brenner Nándor nagy szeretettel festette meg a szénkaták katonáit, kiknek harcát új fegyverek könnyítik meg: az elvtársi együttműködés és a nagyteljesítményű, pompás gép. A nagy figyelmet kifejező arcok, a jellegzetes tartású alakok arra vallanak, hogy a művész jól ismeri, hűen ábrázolja bányászaink életét. A fények játéka, a fémnek, a szénnek pompás, valóságos megfestése fokozza a kép művészi hatását.
15. **Drága Rákosi elvtárs jelentjük...** A szolnoki Járműjavító Műhely munkásait Benedek Jenő Kossuth-díjas festőművész képe abban az ünnepélyes pillanatban örökíti meg, amikor közösen levelet írnak népünk szeretett vezérének tervük sikeres teljesítéséről.

16. Valaha csak nagypénzű „előkelőségekről“, úri szépasszonyok-ról készültek arcképek. Ma a munka, az alkotás hőseit örökítik meg művészeink.
Bányai elvtársnak, a Petőfi-híd sztahanovistájának arcképét Bán Béla Kossuth-díjas festőnk készítette. A kiváló munkás figyelmes, gondolkodó tekintetével, komolyságában is derűs arcával jellegzetes típusa a szocialista Magyarország építőinek.
17. **Pioker Ignác** Kossuth-díjas gyalus mellszobrát Makrisz Agamemnon, a hazánkban élő emigráns görög művész mintázta meg.
18. **Épülő sztálinvárosi részlet.** Hermann Lipót, az idős mester a béke városa építésének egyik fejezetét örökítette meg.
19. **Építkezés** a címe Rozs János képének. Az inotai erőmű hűtőtornyait látjuk itt. A festmény nagyszerűen érzékelteti az építkezés hatalmas arányait.
20. Tervszerű munka, észszerű gazdálkodás jellemzik Somogyi Imre festőművész **Tszcs az ötéves tervért** című képének öntudatos paraszthalakjait. Ezek a parasztok nem a kulákok cselédei, nem a nagybirtokok kisemmizett agrárproletárjai többé. Ezek a parasztok mi magunk vagyunk, a föld urai, az épülő szocialista falu dolgozói.
21. Szőnyi István Kossuth-díjas festőművész faliképe a magyar termelészövetkezeti község békés, tevékeny életét tárja elénk. Balra, a szövetkezet hatalmas tábláján távolbavesző, hosszú barázdát hasít a Szovjetunióból érkezett kultivátor. A beszélgető csoportok a falu dolgozói között az együttes munkában kialakuló kölcsönös megbecsülést érzékeltetik. A közös gazdaság ügye körül forog szava a tornácon beszélgetőknek is.
22. **Almaszüret** a címe Imre István és Szentgyörgyi Kornél derűs életképének. Az almaszedők örömmel üdvözlik az úton tovarobogó honvédeket. Az egyik fiatal nő meg egy fiúcska az út felé siet, hogy közelebbről köszönthesse a katonákat, kik drága, gazdag földünk békéjét, munkánk gyümölcseit védik. Ez a kép sokkal többet fejez ki, mint egy pillanatnyi találkozást. A béke édes ízét érezteti velünk, a haza termékeny földjének szépségét és azt, hogy a munka és a honvédelem kiegészítik egymást.
23. A budapesti földalatti gyorsvasút épülő állomásainak díszítésére készült szobrok egyikét látjuk. Címe: **Szocialista tudó-**

mány, alkotója Tar István szobrászművész. A szobor, melyet a végállomáson fognak felállítani, kévét tartó parasztlányt és agronómust ábrázol, jelképeül annak, hogy gazdag szocialista országot csak a tudomány és a gyakorlat kölcsönös segítségével lehet felépíteni.

24. **Agronómusok a mezőn.** Domanovszky Endre festőművész Kossuth-díjjal kitüntetett nagyméretű faliképének egyik részlete. Az előtérben az agronómus magyaráz a parasztnak, akik nagy figyelemmel, érdeklődéssel hallgatják. A művész új életünk egy olyan mozzanatát örökítette meg, ami egyre gyakoribb falvainkban. Bensőséges melegség árad ebből a képből. A nagyszerűen megfestett, nagytávlatú, szép nyári táj, a ragyogó napfény, a meghittén beszélgető alakok csoportja rendkívül vonzóvá, megragadóvá teszi a képet.
25. Domanovszky képének ez a részlete **Szovjetunióban járó magyar parasztküldöttséget** ábrázol. A jellegzetes viseletbe öltözött turkmén kolhoztagok testvéri szeretettel tanítják magyar dolgozóitársaikat a maguk termelési tapasztalataira. Figyeljük meg a kép középpontjában álló magyar paraszt fejtartását, mozdulatát. Mennyi figyelmet, milyen mohó tudáshozomjat sikerült a művésznek kifejezni!
26. A kép harmadik részében az Alkotmány ünnepén felvonuló falusi csoportot látunk. Ez a kép mozgalmasságával, derűjével jól tükrözi népünk örömmünnepének hangulatát.
27. Legendi József honvédművész **Ott épül Sztálinváros** című képén azt a pillanatot ragadja meg, amikor egy kiránduló hajó utasai megpillantják az épülő Sztálinvárost. Sztálinváros nagyságát, szépségét a hajó utasainak meglepetést és büszkeséget kifejező tekintetével, elragadtatott figyelmével mondja el nekünk a művész.
28. Bencze László Kossuth-díjas művész **Vasárnapi kirándulók** című képén a budapesti Moszkva-téri villamosmegállótól a budai hegyek közé indulók mozgalmasságát, vidám csoportjait festette meg. Csupa élet, mozgás ez a kép. Szinte halljuk a teret betöltő vidám zivajt. Ugynevezett sokalakos kompozíció ez a mű, tehát sok szereplője van a képnek. Mégis rendkívül levegős, távlatos, jól érzékelteti a hatalmas teret.
29. **Csasztuska** a szobor címe. Alkotója Kóthai Sándor főiskolás szobrász. A viruló, bájos leányalakok vidám arca, jellegzetes tartása, öltözéke a hazánkban már többször szerepelt szovjet népi együttesek szereplőit idézi emlékünkre. Figyeljük meg,

hogy a nehéz anyagot a szobrász milyen lepkékönnyűvé, kecsessé formálta, mennyi derút, kedvességet tud kifejezni vele.

30. Munkásanya gyermekeivel a színház páholyában... Nézzük csak mennyi érdeklődés, mennyi figyelem, mennyi lelki és szellemi gyönyörűség olvasható le arcukról, Nagy szeretettel, helyesen, találóan jellemzi képe alakjait a művész: Fónyi Géza. Festményének címe: **Uj közönség a páholyban**, azt fejezi ki, hogy az urak egykori páholyaiban is elfoglalta jogos helyét a dolgozó nép. A fiatal festő, a Képzőművészeti Főiskola növendéke, Munkácsy-díjat kapott ezért a jólsikerült alkotásáért.
31. A budapesti földalatti gyorsvasút végállomásának díszítésére készült ez a két szobor, az emberi erő, bátorság és testi ügyesség megtestesítői. Az **Ökölvívó Fekete Géza** műve, a **Kardvívó** pedig Kamocsay István Munkácsy-díjjal kitüntetett alkotása.
32. Résen állunk az agresszorokkal szemben. **Fegyvertisztító honvéd**, Csekei Zoltán Munkácsy-díjjal kitüntetett alkotása a magyar néphadsereg katonáját mutatja meg nekünk, aki mestere fegyverének és szeretettel gondolja. A fiatal honvéd jellegzetes típusa Néphadseregünk katonáinak.
33. A néphadsereg és a dolgozó nép egybeforrottsága az alapgondolata az **Aratók** című képnek, amelyet Imre István alezredes festett. Az öntudatos, fiatal katona keze, amely előbb még fegyverét fogta, most a kasza nyelét markolja ugyanolyan biztonsággal. Népünk derűs, dolgozó életének, de ugyanakkor harcokészségének is kifejezője ez a szép festmény.

34. Vetített szöveg.

Amíg nálunk a béke virágzik, a koreai nép még emberfeletti harcát vívja a szabadságért. Küzdelme a mi ügyünk is. Művészeink számos alkotása fordul a koreai nép áldozatos harca felé.

35. Fejes Gyula, munkásművész festményének címe: **A Rákosi kórház Koreában**. A népek közötti testvériség és kölcsönös segítségnyújtás egy művészien megragadott jelenetét látjuk. A rögtönzött kötözőhelyen a magyar orvosok elsősegélyt nyújtanak a sebesült asszonyoknak és gyermekeknek. A mi kezünk is ökölbe szorul, akárcsak a kép baloldalán álló koreai

- férfié, amikor a sebekkel borított szenvedő gyermek fájdalmas arcát látjuk. A viharos, sötét ég alatt romok meredeznek, a barbár ellenség pusztításának nyomai.
36. Farkas Aladár Munkácsy-díjjal kitüntetett szobra koreai anyát ábrázol, aki gyermekét menti az amerikai bombázók elől. Fájdalomtól meggyötört arca, feszült testtartása erőt, kemény-elszántaságot fejez ki.
37. **Kínai önkéntes szántani segít** a címe Farkas Aladár másik koreai tárgyú szobrának. A kínai katona a harcok szünetében sem pihen, hanem saját magát fogja az eke elé. Így segít a koreai parasztnak, kiknek lovait elpusztította a háború. Ez a szobra a két nép fiainak összetartását, közös erőfeszítését fejezi ki a szabadságért folyó harcban.
38. Kolozsvári Pál **Baktériumháború** című rézkarca vádirat az imperialisták fékevesztett kegyetlenségével szemben. Az anyát súlyos állapotban viszik el a mentőosztag emberei. Egyik gyermeke áldozatul esett a szörnyű betegségeknek. Szívbetegkedő látvány az udvaron fehérlő kicsi holttest, az anyja után síró másik gyermek, a zokogó hozzátartozók képe. A magasban ragadozó madarakként húznak el a pestisbombákat árasztó amerikai repülőgépek. Fenyegető öklök emelkednek feléjük, jelképezve, hogy a nép fájdalma, dühe acélos erőként üt vissza a gyilkosokra.
39. **Koreai és magyar pajtások a földgömb előtt**, Glatz Oszkár Kossuth-díjas művész festménye a hazánkban nevelkedő koreai fiatalok és a mi gyermekeink barátságát örökíti meg.
40. **Vetített szöveg.**

Művészeink közül számosan állították maguk elé azt a feladatot, hogy megörökítsék azt az embert, akit mindannyian legjobban szeretünk: Rákosi elvtársat.

41. **A fiatal Rákosi Mátyás az 1912-es tüntetésen.** Rákosi Zoltán rajza a diáktársait vezető ifjú forradalmárt mutatja meg. A munkások elszánt erőt kifejező felvonulása előtt visszatörpennak a császári és királyi hadsereg kivezényelt katonái.
42. Az első világháború orosz fogolytáborainak egyikében látjuk Rákosi elvtársat Vincze Gergely krétarajzán. **Csatlakoztatok az orosz nép forradalmához** szólítja fel hadifogoly társait, akiket az októberi forradalom szabaddá tett. A hadifoglyok az ő szavai nyomán értik meg, hogy hazájuk szabadságáért har-

colnak akkor, ha győzelemre segítik az orosz nép forradalmát.

43. **Rákosi 1919-ben.** Olcsai-Kiss Zoltán Munkácsy-díjas művész mellszobra Rákosi elvtársat, mint az 1919-es proletárdiktatúra élenjáró harcosát, fáradhatatlan szervezőjét ábrázolja. Az ifjú arcon felismerjük jellemző vonásait, a bátorságot, erélyt, a ragyogó értelmet és a mély emberi jóságot.
44. **Rákosi elvtárs katonák között.** Rákosi Zoltán festménye napjainkban ábrázolja népünk szeretett vezéréét. Azt a jelenetet mutatja, midőn gazdag katonai tudásából és tapasztalatából ad át békénk védelmezőinek.
45. Csáky Maronyák József Kossuth-díjas művésznk Rákosi elvtársat beszéde közben ábrázolja a mikrofon előtt, amint a maga higgadt, megfontolt módján szól népünkhöz. A meleg tekintetű, messzenéző szemek pillantása átfogja népünk, országunk egész életét.
46. Képsorozatunkat Szentgyörgyi Kornél festményével zárjuk: **Rákosi elvtárs úttörők között.** Jövők nagy építője, mintha csak saját édes gyermekeivel beszélgetne, olyan szeretettel magyaráz a kicsinyeknek, az épülő szocialista Magyarország jövőndő polgárainak, akiknek szép, egészséges arcán, ragyogó tekintetében ott fénylik valamennyi magyar gyermek boldogsága.

Vége

